

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ อ้างว่าพรรคชาติประชาชน ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ และเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติประชาชน ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ได้มีมติรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน จัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม ๔ คน แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วพบข้อบกพร่อง ๕ รายการ และได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม โดยให้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรค ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร พรรคดำเนินการรับสมาชิกพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค พรรคได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ ส่งรายงานการประชุมในคราวประชุมดังกล่าวรวมทั้งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขาด้วย ส่งสำเนาหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ และสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ลายมือชื่อผู้เข้าประชุมและคำร้องของสมาชิกพรรคที่ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ และให้ระบุเลขประจำตัวสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ สรุปว่า การรับสมัครพรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากมีเอกสารสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนบางส่วน การรับสมัครสมาชิกพรรคก็เช่นเดียวกัน สมาชิกบางส่วนได้โอนมาจากพรรคประชาชน เมื่อรวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑,๐๐๐ คนเศษ รวมแล้วเป็น ๖,๕๗๖ คน การรับสมัครสมาชิกพรรคไม่มีการประกาศรายชื่อบัตรประจำตัวได้ออกไปแล้ว ๔๑ ราย การประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ไม่มีการจดยางานการประชุม และสำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการในการรับสมัครสมาชิกให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค พรรคชาติประชาชนไม่จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกและเอกสารประกอบ นายทะเบียนไม่สามารถตรวจสอบได้ พรรคชาติประชาชนไม่มีการจดยางานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ในการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคก็ไม่จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่อาจตรวจสอบความถูกต้องได้ และเห็นว่าพรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจง

พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ แกนนำพรรคประชาชนร้องเรียนต่อ กกต. เนื่องจากหัวหน้าพรรคกระทำการทุจริต ต่อมาพรรคประชาชนถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ และแกนนำพรรคประชาชนได้ก่อตั้งพรรคชาติประชาชนขึ้น เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากพรรคประชาชน แต่สมาชิกดังกล่าวยังไม่ลาออกจากสมาชิกพรรคประชาชนอย่างเป็นทางการซึ่งพรรคชาติประชาชนได้ขอขยายเวลาการจัดการสมาชิกต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่ไม่อาจขยายได้และได้ขอลอนเรื่องทั้งหมด

พิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง

รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” แต่ตามคำร้องขอเท็จจริงซึ่งผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลังจากครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแล้ว พรรคชาติประชาชนผู้ถูกร้อง ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคได้มีมติรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน จัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมอีก ๔ คน แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบพบข้อบกพร่องและแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงว่าไม่สามารถส่งใบสมัครสมาชิกและเอกสารประกอบได้เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมา ซึ่งเมื่อยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ยอมรับว่า สมาชิกพรรคประชาชนยังไม่ได้ลาออกจากพรรคเดิม ผู้ถูกร้องได้ขอขยายเวลาการจัดหาสมาชิกแล้วแต่ไม่อาจขยายเวลาได้ สมาชิกที่พรรคผู้ถูกร้องจัดหาได้มีเพียงหนึ่งพันคนเศษเท่านั้น ในส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่มีผลการจดยางานการประชุม สำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของพรรคหรือไม่ได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขาของผู้ถูกร้องและไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องด้วย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

...ฯลฯ...”

ดังนั้นจึงฟังว่า พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับผิดชอบการจัดตั้ง ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ